

I. Politický rok 2002

Rok 2002 v domácí politice

První polovina roku 2002 byla přípravou na volby do Poslanecké sněmovny, následovalo sestavování koalice a obsazování ministerských křesel. Obojí přineslo úspěch socialistům. Česká republika se stala jedinou postkomunistickou zemí, kde podruhé po sobě zvítězila sociální demokracie a vytvořila vládu.

Občanská demokracie uznala porážku a v závěru roku vyměnila vedení.

Přes problémy s koaličními partnery, neúspěch v senátních a komunálních volbách i vnitřní spory má ČSSD v čele s premiérem Vladimírem Špidlou šanci, že zemi „dovede“ do Evropské unie.

Křehkou koalici upevnila letní povodně a listopadový pražský summit NATO, chápaný domácími politiky také jako příležitost pro důstojný odchod prezidenta Václava Havla z Pražského hradu.

Koaliční vláda v Poslanecké sněmovně prosadila i státní rozpočet s rekordním 111miliardovým schodkem. Na společném prezidentském kandidátovi se však dohodnout nedokázala.

Kdo vyhraje volby?

Průzkumy veřejného mínění i názory politologů naznačovaly, že šance tří hlavních politických subjektů – bývalé čtyřkoalice, ČSSD i ODS – budou vyrovnané a půjde o vyrovnaný souboj s obtížně předvídatelným výsledkem. Také proto se nevylučovala žádná kombinace, jen vstup KSČM do vlády se zdál předem vyloučen.

Odborníci hovořili o velké koalici ČSSD a ODS nebo společné vládě sociálních demokratů a lidovců doplněné v případě nutnosti o ministry US-DEU. Menší šance dávali pravicovému kabinetu v čele s ODS, především pro vzájemnou animozitu představitelů nesocialistických stran.

Nejdříve odpadla čtyřkoalice. Doplatila nejen na programovou nesourodost a spory uvnitř vedení obou klíčových stran – lidovců a unionistů – ale především na neobratné a hlavně nevhodně načasované vyloučení ODA. To prosadili lidovci. Záminkou byly nevyřešené finanční problémy aliance, které se mohly stát přítěží v závěru volební kampaně, hlavním důvodem pak snaha o vstřícnost KDU-ČSL vůči ČSSD. Společná vláda, v níž by figurovala ultraliberální ODA, byla pro Lidový dům posunující se před volbami doleva nemyslitelná. Následný propad preferencí byl šokující.

Sociální demokraté se nečekaně dobře vyrovnali s rok starou výměnou ve vrcholném vedení. Navzdory předpovědím nenarušilo preference ani zatím nepřiliší viditelné napětí mezi dosluhujícím premiérem Milošem Zemanem a předsedou Špidlou.

Strana vytěžila maximum z opoziční smlouvy s občanskou demokracií a z následné politické stability, obhajoby sociálního státu i slibů v regionech. Těsně před volbami se v průzkumech veřejného mínění vrátila na první místo.

Bývalá čtyřkoalice bez výraznějších osobností a bez konkrétní pojmenované cíle naopak propadla a předstihli ji komunisté. Těm hlasy přinesla kritika sociální demokracie, která podle nich začala prosazovat pravicové koncepty a opustila svůj program.

Na vzestupu byla na jaře pravicová ODS. Její manažeři vsadili na tři věci: osobu předsedy Václava Klause, obhajobu národních zájmů a prosazování pravicových pohledů na ekonomiku i sociální politiku.

I. Politický rok 2002

Avšak krátce před otevřením volebních místností občanská demokracie, která se po pěti letech v opozici chtěla za každou cenu vrátit do vlády a spoléhala na vstřícnost ČSSD, začala tušit problémy. Signálem byla slova lidoveckého šéfa Cyrila Svobody, že o koalici s ODS nestojí a má blíže k sociálním demokratům. A především nečekaně strohé odmítnutí případné spolupráce právě ze strany ČSSD a politiků kolem Špidly. Ti v té době zatlačili obhájce smluvně-opoziční praxe předchozích let do defenzivy. K účinnější mobilizaci proti vládní levici už občanským demokratům chyběl čas.

Vystrašení nakonec byli také přívrženci evropanstvím zaštitěné levostředové vlády, na níž dopředu pracoval prezident Václav Havel. Propad obliby unionistů hrozil, že k jejímu sestavení (Havel o ni marně usiloval už v roce 1998) může chybět nadpoloviční většina křesel v Poslanecké sněmovně.

Špidla pro takový případ počítal s menšinovým kabinetem ČSSD.

Vítězství sociální demokracie

Volby do Poslanecké sněmovny opět přinesly složitou situaci a skončily znovu téměř patem. Vyloučily vznik výraznější vládní většiny. Daleko více křesel než v minulosti zablokovali komunisté, kteří jsou stále jako koaliční spojenci nepřijatelní.

To vše okamžitě vyvolalo ve stranických centrálních úvahy o nefunkčnosti poměrného volebního systému, ačkoliv předchozí smluvně-opoziční pokus ODS a ČSSD přiblížit ho většinovému zamítl Ústavní soud.

Strany středu – tedy sociální a křesťanští demokraté a unionisté – získaly jen 101 křeslo, a to hlavně kvůli neúspěchu US-DEU. Unionistické politiky na společných kandidátkách přeskočili lidovci, kteří si od voličů dokázali zajistit preferenční hlasy.

Proto po volbách vznikla křehká koalice, proti níž stojí prakticky polovina poslanců – zástupci ODS a komunisté.

Výrazně posílila právě KSČM. Ačkoliv sociální demokraté pomohli komunistům získat místopředsednické křeslo ve sněmovně, exekutiva pro ně zůstala nedosažitelná. Nic na tom zatím nemění ani skutečnost, že dvousetčlenná sněmovna je po volbách výrazně levicová a zasedá v ní 111 poslanců ČSSD a KSČM.

Jedním z argumentů, se kterými šla pravice v KDU-ČSL i US-DEU do povolebních rozhovorů s ČSSD, byla právě snaha zabránit sociálním demokratům v otevřené spolupráci s komunisty.

Občanská demokracie přešla do skutečné opozice s tím, že praktickým výsledkem voleb není koalice 101, ale 142 hlasů. Labilní vládu podle ní drží potichu u moci komunisté a budou žádat ústupky.

Nová vláda je skutečně nepevná – sněmovní většina závisí na jediném hlasu unionistky Hany Marvanové. A ta se netají odporem k převažujícímu levicovému programu vlády. Sociální demokraté koaličním partnerům nadiktovali vládní prohlášení, které kopíruje většinu jejich předvolebních slibů a až na výjimku ministerstva zahraničí pro lidovce Svobodu obsadili významné resorty. Na druhou stranu nemožno vždy počítat ve sněmovně s většinou hlasů.

Prokázaly to hned obtíže při tajné volbě vedení dolní parlamentní komory. Sociální demokrat Lubomír Zaorálek se šéfem dolní komory stal až na druhý pokus.

Následoval neúspěch při pokusu schválit zvýšení daní – proti se tentokrát postavila právě Hana Marvanová.

Poté byl sepsán dodatek ke koaliční smlouvě, který pro případ, že všichni unionisté nepodpoří důležité vládní návrhy, předpokládá automatický odchod US-DEU do přátelské opozice. Úvaha, že unie zůstane mimo, existovala už před obsazením ministerských křesel. Unionisté získali nakonec jen ta, která lze bez náhrady zrušit.

I. Politický rok 2002

ČSSD: Špidla a Zeman

Díky změně svého chování v čele s novým předsedou Špidlou i v důsledku předchozí vcelku úspěšné vlády premiéra Zemana dokázala sociální demokracie oslovit veřejnost a vyhrát volby. Selhali však její spojenci, a především pro eliminaci budoucích rizik musí přes slova o opaku usilovat o tichou pomoc komunistů. Případná menšinová vláda ČSSD by bez jejich podpory nemohla přežít a hrozily by předčasné volby.

Ihned po vítězství začaly ve straně narůstat do té doby tlumené spory.

Nejdříve se prosadila skupina kolem Špidly, která se rozhodla pro přerušení jakýchkoli vazeb k ODS. Vsadila na spolupráci s lidovci a pod tlakem nutnosti s unionisty. Při sestavování vlády na jejich straně stál prezident a média.

Hlavním cílem nového vedení ČSSD je udržení sociálního státu evropského střihu, který nebude nadměrně zatěžovat státní finance, nepovede ke dluhové spirále a nezastaví ekonomický růst.

To předpokládá rozsáhlou reformu veřejných financí: kombinaci restrikce sociálních dávek, zvýšení daní a umírněné penzijní reformy. Sociální demokraté cítí, že předpokládané změny bude limitovat ochota jejich voličů kývnout na zhoršení sociálních jistot. Nejistá politická situace, například zmiňované nebezpečí nových voleb, by reformu zřejmě zcela zastavila.

Pomoc zatím hledají Špidlovi lidé (Petra Buzková, Zaorálek) u stran politického středu. Chtějí se tak vyhnout těsnějším svazkům jak s komunisty, tak s občanskými demokraty. Posílit je může úspěšné referendum o vstupu České republiky do Evropské unie, nezdár může znamenat konec jejich politické kariéry.

Obtíže s koaličními partnery opět posílily postavení zastánců opoziční smlouvy. Ti od počátku spoléhali na návrat Zemana do vysoké politiky a od poloviny roku mu připravovali cestu ke zvolení prezidentem. Své zástupce mají i ve vládě – jedním z nich je například ministr práce a sociálních věcí Zdeněk Škromach – a ve vlivném poslaneckém klubu jsou dokonce v převaze.

Zemanovým lidem by vyhovovala pragmatická menšinová vláda s jasně vymezenými vztahy jak k ODS, tak ke KSČM. Jednobarevný kabinet by podle nich byl stabilnější a akceschopnější než koaliční vláda závislá na hlasu unionistky Marvanové.

Rovnováhu zatím udržuje vlivný ministr vnitra Stanislav Gross opírající se o středočeskou stranickou organizaci a dobré vztahy s poslanci. Na jedné straně podporuje Špidlu, na druhé nevylučuje ani zlepšení vztahů s ODS.

V závěru roku 2002 se vztahy v ČSSD znovu komplikují v souvislosti se záměrem Zemana kandidovat v prezidentské volbě. Špidla se obává rozdělení vedení strany, ale původně zvažovaný kandidát, ombudsman Otakar Motejl, narazil na odpor členské základny i poslaneckého klubu. Kompromis, tedy jméno bývalého ministra spravedlnosti Jaroslava Bureše, prosadil nakonec Gross.

Lidovci: zatím doleva

Nové vedení v čele s Cyrilem Svobodou splnilo hlavní úkol a vrátilo lidovce do vlády. Nestalo se tak v důsledku výrazného volebního úspěchu, ale obratným vyjednáváním. Svoboda ještě před volbami prohlásil, že dává přednost ČSSD, a otevřel si tak v daném okamžiku cestu do Strakovy akademie.

Pro spolupráci s KDU-ČSL nejsou zdaleka všichni sociální demokraté, a tak její postavení jako vládní strany zůstává nejisté.

V případě, že kabinet vinou US-DEU ztratí většinu ve sněmovně, nemá ČSSD žádný větší důvod udržovat nefunkční koalici. Snad jedině s ohledem na mínění Evropy, která si v zemi vstupující do EU

I. Politický rok 2002

může přát kabinet opírající se o širší politickou základnu. Jednoznačný příklon nového lidoveckého vedení k ČSSD vyvolal odpor stranické pravice, která varuje před ztrátou křesťansko-demokratické identity. Za pražským vedením nestojí zcela ani straničtí tradicionalisté, jejichž oporou je konzervativní Vysočina a moravské regiony.

Odpůrci nové orientace se pokusili o zvrat hned poté, co lidovci nečekaně propadli v podzimních volbách do Senátu. Tlak Jana Kasala a Miroslava Kalouska na personální změny – a ani oni si přitom odchod z vlády nepřáli – úspěšný nebyl.

Další střet, a to jak v kabinetu, tak uvnitř strany, může přinést vyjednávání o reformě veřejných financí. Není vůbec jasné, jak na případné sociální škrtů zareagují běžní voliči KDU-ČSL. Ti patří mezi příjmově slabší vrstvy.

Jednotnější byli lidovci, pokud šlo o prezidentského kandidáta. Je jím staronový předseda Senátu Petr Pithart.

Unionisté: do vlády, nebo proti ní?

Unionisté utrpěli těžkou volební porážku. Ani vládní křesla jim nedávají záruku, že strana přežije. Senátní a komunální volby sestupný trend nezastavily. Propad, zejména v Praze, pokračoval.

Samotná účast v kabinetu přinesla třenice. Na protest z jejího čela odstoupila předsedkyně Marvanová. Vládní spolupráce s rozhazovačnou ČSSD je podle ní v rozporu s liberálním programem a stranu v očích pravicových voličů poškozuje. Východiskem by pro US-DEU mohla být pozice mimo kabinet, z níž by unionisté podporovali všechny proevropské kroky menšinové koalice sociálních a křesťanských demokratů.

Oponenti v čele s pragmatickým Ivanem Pilipem, který Marvanovou v řízení strany nahradil, měli opačný názor. Právě zviditelnění prostřednictvím ministerských křesel považují za záchranu před definitivním zánikem.

Po dalším kole sporů, tentokrát o výši daní a velikosti rozpočtového deficitu, se již začalo naplno spekulovat o možném rozpadu unie a přechodu jejích poslanců k jiným stranám: k lidovcům a Kaslovým Evropským demokratům nebo o návratu některých do ODS.

Vládní účast začalo celé vedení strany chápat jako provizorium, které může skončit poté, co se uskuteční referendum o vstupu ČR do Evropské unie.

Zcela neúnosnou se účast US-DEU v kabinetu stane v případě, že sociální demokraté odmítnou radikální reformu veřejných financí.

ODS: Co po Klausovi?

Občanští demokraté dvakrát za sebou nevyhráli volby. Pokud vývoj nepovede k předčasnému měření sil, tak se jejich pobyt v opozici protáhne skoro na deset let. Tato představa vyvolala nervozitu, a tak neschopnost dovést stranu do vlády definitivně otřásla vlivem předsedy a zakladatele strany Klause.

Ten sice dokázal stranu oživit po krizi z přelomu let 1997 a 1998, vloni v létě důvěru vlastních lidí ztratil. Vyčetli mu neúspěšnou předvolební kampaň, pragocentrismus a nechuť dát více na názory členů strany. Nejtvrdší kritici, například moravskoslezský hejtman Evžen Tošenovský, hovořili dokonce o přežívání revoluční autokracie.

Úspěch ODS v senátních i komunálních volbách, po kterých ovládla velká města včetně Prahy, vynucenou výměnu vedení nemohl zastavit.

I. Politický rok 2002

Klaus z čela strany, kterou vedl po dvanáct let, pod záminkou prezidentské kandidatury raději odstoupil, aniž jmenoval svého nástupce. To kontrastuje s postupem, který rok před ním zvolil jeho největší rival Zeman.

Zástupci regionů nespokojení s prací pražského ústředí nakonec do čela největší pravicové strany postavili ostravského senátora Mirka Topolánka, jehož vztahy s Klausem nikdy nebyly dobré. Ten na prosincovém kongresu strany porazil favorizovaného Jihomoravana a zástupce konzervativního křídla Petra Nečase i pražského liberála a euroskeptika Jana Zahradila.

Ačkoliv si lidé blízcí Klausovi zachovali silné pozice – Zahradil se stal prvním místopředsedou – je zřejmé, že ODS vykročila novým směrem.

Odpůrce zákulisních jednání a pragmatik Topolánek naznačil, že hlavní slovo už nebudou mít teoretici, ale praktici. Oslabena bude i jasná ideologická linie, na které si bývalé vedení tolik zakládalo. Zvolení Topolánka, pokládaného za reprezentanta energetických a ocelářských kruhů, uvítali i mnozí podnikatelé z řad občanských demokratů.

ODS nadále sází na tvrdou opozici vůči vládě a zejména proti premiérovi Špidlovi a netají se ani perspektivním záměrem sjednotit roztržitou pravici. Odsunutí Klause na místo čestného předsedy však otevírá cestu ke zlepšení vztahů s lidovci a unionisty. Nový šéf je totiž přesvědčen, že hlasy všech pravicových voličů ODS stejně získat nedokáže. Vyloučeno není ani zmírnění útoků na sociální demokracii. Ze všeho nejdříve ale musí nalézt cestu k mocnému poslaneckému klubu strany.

Komunisté: Konečně do Evropy?

Jedinou stranou, která v loňském roce skutečně posílila, jsou komunisté. Počet jejich poslanců se téměř zdvojnásobil a po deseti letech konečně získali v Poslanecké sněmovně místopředsednickou funkci pro pragmatického Vojtěcha Filipa.

Navzdory tomu se jim zcela nepodařilo prorazit politickou izolaci, uzavřeny před nimi zůstaly například instituce spravující státní majetek.

Vztahy se sociálními demokraty zůstávají složité. Obě levicové strany sice spojuje obdobný pohled na sociální problematiku, na druhé straně si tvrdě konkurují v zápase o levicové voliče a mají odlišný názor na zahraniční politiku. Komunisté odmítají NATO a sázejí na antiamerikanismus a antiglobalismus. Jejich volební úspěch snadno může zastavit transformaci strany. I když se po delší době objevili na kandidátkách noví lidé, potvrdila se opatrná politika současného vedení v čele s předsedou Miroslavem Grebeníčkem. To nechce riskovat ztrátu přízně tradičních voličů.

Přejmenování strany, které by možná bylo v jiných politických stranách považováno za gesto rozchodu s marxismem, zůstává nemyslitelné.

Přitom i ve vedení strany existuje názor, že modernizace je nutná. Bez ní se nezdaří záměr vrátit se do vlády. Krokem ke změnám by podle místopředsedů strany Miloslava Ransdorfa a Jiřího Dolejša mohla být vstřícnost k Evropské unii.

Komunisté usilují, aby nový prezident oficiálně ukončil jejich izolaci. Zlepšení vztahů s ČSSD podmiňují zrušením bohumínského usnesení, v němž si s nimi sociální demokraté před deseti lety zapověděli spolupráci na nejvyšší úrovni.

Rozhodující bude referendum

Zachování současné koalice v letošním roce závisí na řadě faktorů. Především na souhlasu občanů se vstupem České republiky do Evropské unie, schopnosti US-DEU spolupracovat se sociální

I. Politický rok 2002

demokracií a vnitřním vývoji ČSSD po prezidentských volbách. Vstup České republiky do Evropské unie je pro Špidlovu vládu prioritou a lidovci a unionisté před volbami dokonce často uváděli, že právě účast v proevropské vládě je důvodem pro vznik koalice se sociální demokracií.

Osud koalice je navíc spojen s postojem US-DEU. V té době zesílily hlasy, které volají po integraci pravice a nikoliv po setrvání v levostředové vládě, v níž unionisté mají jen minimální šanci cokoliv prosadit. Důležitý bude vztah mezi unionisty a postklausovské ODS.

Rovněž pro lidovce nakonec může být problém setrvat ve vládě, která z jakýchkoli důvodů nepřistoupí ke snižování rozpočtových deficitů a úsporám sociálních výdajů. Problém přitom může eskalovat spolu s tím, že růst ekonomiky v závěru roku zpomalil a finanční injekce z Evropské unie bude v následujících letech výrazně nižší, než sociální demokraté původně očekávali.

Určující ale zřejmě bude vnitřní vývoj v ČSSD v souvislosti s prezidentskými volbami. Ačkoliv premiér Špidla tvrdí, že jeho vláda vydrží po celé čtyři roky, a je připraven spolupracovat s novým prezidentem, ať jím bude kdokoli, je zřejmé, že příchod výrazné osobnosti na Pražský hrad jeho pozici zkomplikuje. V nové situaci snadno může růst vliv jak přívrženců vlády opřené o umírněnější ODS, tak i těch, kteří by byli ochotni uvažovat o spolupráci s modernizovanou KSČM.

Josef Pravec, Hospodářské noviny

Kalendář domácích událostí 2002

Leden

1. 1. – Začaly platit nové ceny elektrické energie, plynu a tepla pro domácnosti. Elektřina podražila plošně o 9,9 procenta, ceny plynu vzrostly v průměru o 5,1 procenta. Za tepelnou energii zaplatili odběratelé o 4,9 procenta více.
 - Minimální měsíční mzda se zvýšila na 5700 korun. Minimální hodinová mzda stoupla ze 30 na 33,9 koruny.
2. 1. – Sněhové přivaly a silný vítr ochromily dopravu nejen v ČR, problémy měly i sousední země. V ČR vyhlásila kalamitu více než třetina okresů a řada obcí byla odtržena od světa. Na Pardubicku a Rakovnicku pomáhala armáda. Sněhové závěje vyřadily z provozu desítky železničních úseků; v závějích uvízla řada vlaků. Nejvíce byla postižena severní Morava, Českomoravská vrchovina a české pohraniční okresy. Nejhorší situace trvala na Opavsku, Frýdecko-Místecku a Bruntálsku. Vážné problémy měli na Olomoucku i ve středočeských okresech. Sněhová kalamita trvá též v okresech Rychnov nad Kněžnou, Tachov a Domažlice.
3. 1. – Státní rozpočet ČR skončil v roce 2001 podle předběžných údajů se schodkem 67,7 miliardy korun. Příjmy rozpočtu dosáhly 626,22 miliardy a výdaje 693,92 miliardy. Na tiskové konferenci to uvedl ministr financí Jiří Rusnok. Státní dluh ČR se v roce 2001 zvýšil o 55,8 miliardy na 345,1 miliardy korun. Jeho podíl na hrubém domácím produktu tak stoupl ze 14,8 procenta na 16,2 procenta.
8. 1. – Novým vlastníkem kopřivnické automobilky Tatra se stala americká společnost SDC International. Podle sdělení SCP drží v Tatře 51 procento akcií firma SDC Prague, 40,62 procenta

I. Politický rok 2002

- má SDC International a pět procent Česká konsolidační agentura (ČKA). Americká firma zaplatila za akvizici koncem prosince 2001 32 milióny dolarů (1,2 miliardy korun).
10. 1. – Český telekomunikační úřad povolil Českému Telecomu zvýšit úroveň cen od února o 3,7 procenta. Telecom zvýší u standardního cenového programu, který používá 90 procent domácností, měsíční paušální poplatek ze 175 Kč na 299 korun a přidá k němu 90 Kč hovorného zdarma a nižší minutové sazby za volání.
 11. 1. – Reaktor prvního bloku Jaderné elektrárny Temelín dosáhl stoprocentního výkonu. Výkon turbogenerátoru byl 1002 megawatt.
 14. 1. – V Rakousku začalo protitemelínské podpisové referendum, které iniciovala koaliční krajně pravicová strana Svobodných (FPÖ). Cílem akce je zabránit vstupu ČR do EU, pokud Praha natrvalo neodstaví jihočeskou Jadernou elektrárnu Temelín. Petici podepsalo 915 000 lidí.
 16. 1. – Vláda schválila uvolnění 0,5 miliardy Kč z rozpočtové rezervy pro výstavbu společné automobilky PSA Peugeot Citroën a Toyoty v Kolíně. Výstavba má přijít na 1,5 miliardy korun.
 - Vláda odsouhlasila i poskytnutí dotace do výše 900 miliónů Kč v letech 2002 až 2004 na technické vybavení kolínské průmyslové zóny včetně výstavby přípojky k dálnici. Další 442,4 miliónů Kč uvolní na výkup pozemků na území zóny.
 21. 1. – Bankovní rada ČNB rozhodla o snížení základní úrokové sazby o čtvrt procentního bodu na nových 4,50 procenta s platností od 22. ledna. Banka ve stejném rozsahu snížila diskontní sazbu na 3,50 procenta a lombardní sazbu na 5,5 %.
 22. 1. – Rada pro rozhlasové a televizní vysílání prodloužila komerční televizi Nova licenci na dalších 12 let.
 29. 1. – FNM a německá společnost RWE Gas AG podepsaly smlouvu o prodeji a. s. Transgas a regionálních distribučních firem. O prodeji plynárenství za 4,1 miliardy EUR (nyní zhruba 130 miliard Kč) RWE rozhodla vláda loni v prosinci. RWE Gas AG získá 96,99 procenta akcií Transgasu za 117,3 miliardy Kč.

Únor

4. 2. – Ústřední sněm rozhodl o tom, že ODA půjde do sněmovních voleb samostatně.
5. 2. – Republikový výbor po šestihodinovém jednání rozhodl, že Unie svobody-DEU hodlá v nadcházejících volbách do Poslanecké sněmovny kandidovat společně s KDU-ČSL. Na kandidátkách chce místa uvolněná po ODA nabídnout nezávislým osobnostem z občanských iniciativ.
8. 2. – KDU-ČSL a Unie svobody-DEU představily nový název a logo. Do voleb půjdou pod názvem Koalice, čímž navážou na dosavadní spolupráci ze čtyřkoalice.
12. 2. – FNM a a. s. Agrofert Holding podepsaly smlouvu o prodeji 62,99 procenta akcií společnosti Unipetrol. Kupní cena by měla být 361 milión EUR, tedy asi 11,6 miliardy korun. Jde přitom o 114 224 038 kmenových akcií na majitele a cena na akcii je 3,16 eura (101,4 Kč).
13. 2. – 86 vojáků 1. česko-slovenského praporu KFOR odletělo do jihosrbské provincie Kosovo a zahájilo nástup hlavních sil společné jednotky do mírové mise.
15. 2. – Prezident Havel s účinností od 27. února jmenoval viceguvernéra České národní banky Ludka Niedermayera na další šestileté období do bankovní rady centrální banky.
22. 2. – Ministr financí Jiří Rusnok v Hongkongu otevřel osmou zahraniční kancelář vládní agentury CzechInvest.

I. Politický rok 2002

Březen

1. 3. – Mzdové tarify pracovníků ve veřejných službách a správě rostou o 11 procent. Zdravotníkům se zvýší o 18 procent.
11. 3. – Vláda se rozhodla změnit strukturu elektroenergetiky. Výrobce elektřiny ČEZ se spojí s osmi distributory a stát naproti tomu od ČEZ koupí 66procentní podíl v přenosové soustavě (ČEPS). Privatizace 68procentního podílu v ČEZ a státních podílů v šesti distribučních společnostech se tak odkládá. Podle ministerstva průmyslu se totiž nenašel partner, který by přijal vládou navržené podmínky, zejména minimální cenu 200 miliard korun.
12. 3. – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) znovu zamítl připravovanou fúzi Karlovarských minerálních vod (KMV), Poděbradky a Hanácké kyselky.
 - ČR a EU se dohodly na další vlně liberalizace vzájemného obchodu se zemědělskými produkty, zatím na technické úrovni. Jejich ujednání se týká několika set položek, s nimiž by se už od letošního léta mělo obchodovat buď úplně volně, nebo aspoň snáze.
15. 3. – V Barceloně začal summit EU, na část jeho jednání byli poprvé pozváni nejvyšší představitelé 13 kandidátských zemí. Za ČR se zúčastnil premiér Zeman.
16. 3. – V Praze byly předány výroční Ceny Thálie za rok 2001: za celoživotní mistrovství v oboru ji převzali Lubor Tokoš, operní pěvec Richard Novák a někdejší sólista baletu a choreograf Jiří Blažek. Zvláštní cenu převzal spoluzakladatel pražského Semaforu Jiří Suchý. Ocenění byli například herečka Blanka Bohdanová, barytonista Ivan Kusnjer a Marta Kubišová.
19. 3. – 226 příslušníků českého kontingentu pro misi Trvalá svoboda v Kuvajtu, převážně vojáků 9. protichemické roty z Liberce, odletělo z Prahy.
 - Sněmovna schválila zákon o obcích, na jehož základě se od roku 2003 převedou pravomoci 78 okresních úřadů, které zaniknou, na 194 pověřené obce. Jde o klíčový zákon druhé etapy reformy veřejné správy.
 - Japonská společnost Matsushita Communication Industrial Czech otevřela za účasti premiéra Zemana svůj pardubický závod na výrobu mobilních telefonů a autorádií Panasonic.
20. 3. – Dosavadní předsedkyně Nejvyššího soudu Eliška Wagnerová se stala místopředsedkyní Ústavního soudu. Na její místo prezident Václav Havel zároveň jmenoval Ivu Brožovou, která předsedala kolegiu Nejvyššího soudu.
21. 3. – Český statistický úřad uvedl, že hrubý domácí produkt vzrostl v roce 2001 o 3,6 procenta, což je nejvyšší tempo od roku 1996.
26. 3. – Ministři financí ČR a Slovenska v Bratislavě podepsali novou dohodu o zamezení dvojího zdanění.
- 26.–28. 3. – Za účasti představitelů 23 zemí se v Praze konalo Evropské bankovní a finanční fórum.
28. 3. – Bylo oznámeno, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nedávno schválil spojení podnikání společností BP (British Petroleum) a Aral ČR.

Duben

3. 4. – Rozhlasová stanice Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda (RFE/RL) zahájila z Prahy kavkazské vysílání v čečenštině, avarštině, čerkeštině a také v ruštině.
6. 4. – Miss ČR roku 2002 byla v Brně korunována osmnáctiletá středoškolačka Kateřina Průšová z Chrastavy na Liberecku.

I. Politický rok 2002

8. 4. – Automobilka Škoda Auto slavnostně otevřela modernizovaný závod v Kvasinách na Rychnovsku, do jehož modernizace investovala přes šest miliard korun.
10. 4. – Za účasti premiéra Miloše Zemana byl položen základní kámen nového výrobního závodu zahraničního konsorcia Toyota-PSA Peugeot Citroën v průmyslové zóně Kolín–Ovčáry. Automobilka by měla začít vyrábět od roku 2005 a má zaměstnat až 2500 lidí.
- 10.–12. 4. – Komisař pro rozšíření EU Günter Verheugen v Praze jednal o Benešových dekretech. Ve společném prohlášení s premiérem Zemanem uvedl, že poválečné prezidentské dekrety o zbavení občanství a majetku sudetských Němců nemají v současnosti právní účinky. Zároveň spolu se Zemanem řekli, že nejzazším datem pro majetkové restituce v Česku zůstává 25. únor 1948.
- 14.–17. 4. – Premiér Zeman na oficiální návštěvě Ruska uvedl, že se podařilo vyřešit otázku zbývajících částí ruského dluhu, a to projektem dodávek vojenské techniky, dlouhodobých dodávek jaderného paliva do elektrárny Dukovany a projektem dodávek lodí. Zbývajících část dluhu umožní nákup vědeckých přístrojů. Premiéři podepsali deset smluv, z toho čtyři na vládní úrovni. Prezident Putin při jednání se Zemanem podpořil ČR ve sporu s částí německých a rakouských politických sil o poválečné Benešovy dekrety.
- 19.–20. 4. – Třetí sjezd Českomoravské konfederace odborových svazů. Novým šéfem komory zvolen Milan Štěch. Richard Falbr, který stál v jejím čele osm let, již nekandidoval.
20. 4. – Ve věku nedožitých 82 let zemřel filmový a divadelní herec Vlastimil Brodský.
24. 4. – Sněmovna schválila usnesení k takzvaným Benešovým dekretům, podle nějž jsou právní a majetkové vztahy, které vyplynuly z poválečných zákonů a prezidentských dekretů, nezpochybnitelné, nedotknutelné a neměnné. Text, přijatý předsedy pěti parlamentních stran, nezměnila a schválilo ho všech 169 přítomných poslanců.
 - Prvních 30 vojáků 6. polní nemocnice odletělo do Afghánistánu, aby na základně mezinárodních mírových sil ISAF připravilo podmínky pro příjezd asi 150 českých lékařů a personálu nemocnice. Hlavní část nemocnice odletěla 3. května.
25. 4. – Česká národní banka snížila všechny tři úrokové sazby o půl procentního bodu. Stalo se tak kvůli posilujícímu kursu koruny a snížení prognózy inflace v nejbližší době.
29. 4. – Vláda kvůli nevyhovujícím nabídkám odložila prodej majority v Českém Telecomu.

Květen

6. 5. – Vláda na výjezdním zasedání v Brně schválila prodej státních podílů v osmi elektroenergetických firmách elektrárenské společnosti ČEZ. Stát za to výměnou získá od ČEZ 66procentní podíl ve firmě ČEPS, která vlastní přenosovou soustavu.
9. 5. – Sněmovna schválila návrh financování nákupu 24 nadzvukových letounů Jas-39 Gripen britsko-švédského konsorcia BAE-Systems/SAAB. Ke splácení úvěrů na nákup poslouží příjmy z privatizace.
20. 5. – Česká 6. polní nemocnice se stala součástí mezinárodních mírových sil ISAF působících v hlavním městě Afghánistánu a jeho okolí. Nemocnice byla oficiálně zařazena do operační podřízenosti velitele mírových sil.
28. 5. – Pražský primátor Jan Kasl (ODS) se rozhodl rezignovat na funkci a vystoupí z ODS.

I. Politický rok 2002

Červen

10. 6. – V ČR byl zprovozněn úvěrový registr. Zatím pět bank, které se účastní, má přístup k téměř 1,5 miliónu záznamů o 900 tisících klientech.
13. 6. – Na poslední schůzi před volbami sněmovna odložila rozhodnutí o způsobu financování nákupu 24 nových armádních stíhaček Jas-39 Gripen až na dobu po volbách. O jeden hlas neschválila návrh, aby ke splácení úvěrů na nákup stíhaček sloužily příjmy z privatizace.
- 14.–15. 6. – Volby do Poslanecké sněmovny. ČSSD zopakovala své vítězství z roku 1998 – získala 30,20 procenta hlasů (70 křesel). ODS volilo 24,47 procenta voličů (58 mandátů). KSČM získala 18,51 procenta hlasů (41 mandát). Největší ztrátu utrpěla Koalice – získala 14,28 procenta voličů (31 poslanec).
17. 6. – Nizozemská společnost LNM Holdings a Fond národního majetku podepsaly kupní smlouvu, podle níž LNM získá 67,25 procenta akcií Nové huti za devět miliónů dolarů (asi 290 miliónů korun).
18. 6. – Ústavní soud vyhověl prezidentu Havlovi a zrušil část zákona o soudech a soudcích, týkající se kontroly jejich odborných znalostí. Soudce tak nemůže přijít o odbornou způsobilost na základě rozhodnutí zvláštní rady, kterou podle dosud platného zákona zřizovalo Ministerstvo spravedlnosti.
25. 6. – V Bruselu byl slavnostně otevřen Dům Prahy, první zastoupení českého regionu v sídle institucí Evropské unie.
27. 6. – Český Telecom dokončil digitalizaci telekomunikační sítě. Dokončení deset let trvající digitalizace bylo podmínkou pro vstup ostatních operátorů do telekomunikační sítě. Firma do modernizace sítě investovala 160 miliard korun.
 - Česká měna zdolala rekordy vůči euru a dolaru. K euru zpevnila až na 29,37 Kč/EUR, závěr ji zastihl na 29,40 Kč/EUR. Proti dolaru po třech a půl letech koruna prolomila psychologických 30 Kč za dolar a vytvořila nové maximum 29,85 Kč/USD.
30. 6. – Česká armáda poprvé slavila Den ozbrojených sil ČR.

Červenec

1. 7. – Začal fungovat Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.
- 6.–9. 7. – Na historicky první návštěvě pobýval v Praze japonský císař Akihito. Doprovázela jej manželka Mičiko.
8. 7. – Ministr zahraničí Jan Kavan byl v New Yorku zvolen předsedou 57. Valného shromáždění OSN, které zahájí zasedání 10. září.
11. 7. – Dosavadní vláda premiéra Zemana podala před 22. hodinou demisi. Premiér o tom informoval prezidenta Václava Havla v pátek 12. července.
15. 7. – Prezident Havel jmenoval novou koaliční vládu v čele s premiérem Vladimírem Špidlou. Má 16 ministrů a vytvořili ji sociální demokraté spolu s lidovci a unionisty.
 - Pražští zastupitelé zvolili nového primátora – stal se jím Igor Němec (ODS). Nahradił Jana Kasla, který rezignoval koncem května.
16. 7. – Deník Super vyšel naposledy. Podle jeho vydavatele, společnosti e-Media, z ekonomických důvodů. Super začal vycházet 25. dubna 2001.
22. 7. – Policie ČR zveřejnila oficiální informaci o tom, že skupina osob připravovala vraždu reportérky deníku Mladá fronta Dnes (MfD) Sabiny Slonkové. ČR tak má první případ organizování

I. Politický rok 2002

nájemné vraždy novinářky. Z přípravy vraždy policie obvinila čtyři lidi, na které soud uvalil vazbu.

25. 7. – Bankovní rada centrální banky výrazně snížila základní úrokové sazby o 0,75 procentního bodu. Základní repo sazba klesla na 3,00 procenta. Úrokové sazby se tak dostaly o čtvrt procenta pod úroveň eurozóny. Diskontní sazba nyní činí 2,00 procenta a lombardní sazba 4,00 procenta.

Srpen

4. 8. – Ve věku 89 let zemřel dramaturg, překladatel a někdejší ředitel Městských divadel pražských Ota Ornest.
7. 8. – Poslanecká sněmovna vyslovila důvěru koaliční vládě sociálních demokratů, lidovců a unionistů. Důvěru jí dalo podle očekávání všech 101 poslanců vládních stran. 98 zástupců opozičních občanských demokratů a komunistů kabinetu důvěru nevyslovilo.
11. 8. – Ve věku nedožitých devětaosmdesáti let zemřel v Praze Jiří Kolář, jeden ze stěžejních českých umělců 20. století.
23. 8. – Ve věku 81 let zemřel režisér a scenárista Vladimír Svítáček.
24. 8. – Nedlouho po svých čtyřasedmdesátých narozeninách zemřel přední český malíř, grafik a ilustrátor Vladimír Komárek.

Září

1. 9. – Začala platit česko-německá smlouva o sociálním zabezpečení. Češi, kteří si hradí zdravotní pojištění, dostanou v Německu nezbytnou lékařskou péči bezplatně jako Němci a naopak. Lidé, kteří v Německu pracují a mají sociální pojištění, budou mít nárok i na nemocenskou a penzi.
13. 9. – Poslanecká sněmovna neschválila soubor daňových opatření, s jejichž pomocí chtěla vláda získat peníze na likvidaci škod způsobených povodněmi. Daňové změny měly podle odhadu vlády v roce 2003 přinést 10,4 miliardy Kč a v roce 2004 dalších 15,5 miliardy Kč. Rozdílem jednoho hlasu o tom rozhodla Hana Marvanová (US-DEU), která se jako jediný zástupce vládních stran připojila k opozici a hlasovala proti návrhu.
16. 9. – Ozbrojení lupiči přepadli na Evropské třídě v Praze 6 obrněný vůz, který převážel 150 miliónů korun z Citibank. Dosud největší loupež v historii ČR.
18. 9. – Špičky ČSSD, KDU-ČSL a Unie svobody-DEU podepsaly garanční dodatek koaliční smlouvy, který ukončil několikadenní krizi vládní koalice. Složení kabinetu se nezměnilo. Strany se zavázaly, že jejich poslanci jednomyslně podpoří klíčové vládní návrhy.
22. 9. – Operátoři pevných linek i provozovatelé mobilních sítí v noci ze soboty na neděli změnili všechna telefonní čísla v ČR, kterých je téměř 12 miliónů.
23. 9. – Bývalé vysoké předlistopadové komunistické funkcionáře, Miloše Jakeše a Jozefa Lenárta, pražský městský soud v plném rozsahu zprostil obžaloby z napomáhání vlastizradě. Podle soudu obžaloba nepředložila usvědčující důkazy.
27. 9. – Znovu se z věže pražské Svatovítské katedrály ozval hlas nejznámějšího českého zvonu Zikmund. Zvon, kterému 15. června puklo srdce, dostal nové z dílny zvonaře Petra Manouška.
30. 9. – Po dlouhé nemoci zemřel v Praze spisovatel a scenárista Miloš Macourek. Autor známých veselohr s prvky sci-fi, jeden z duchovních otců animovaných postavíček Macha a Šebestové.
- Po 52 letech se ve 22 hod. odmlčelo české vysílání Rádia Svobodná Evropa (RSE).

I. Politický rok 2002

Říjen

4. 10. – Vláda rozhodla o zrušení privatizace chemické skupiny Unipetrol, která skončila neúspěchem kvůli postoji firmy Agrofert Holding.
- Vláda odložila podpis smlouvy o prodeji 51 procent akcií Českého Telecomu.
 - Po dlouhé a těžké nemoci zemřela ve věku 60 let divadelní a filmová herečka Gabriela Wilhelmová.
17. 10. – Do čela Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) byl na devět let znovu jmenován Lubomír Voleník (ODS).
21. 10. – Vláda schválila rozpočet se schodkem 111,3 miliardy korun.
24. 10. – Laureátkou Státní ceny za literaturu se stala Květa Legátová za knihu Želary. Státní cenu za překladatelské dílo obdržel Jiří Pelán.
30. 10. – ČNB snížila všechny tři základní sazby o čtvrt procentního bodu, repo sazba klesla na 2,75 procenta, což je půl bodu pod sazbami eurozóny.

Listopad

- 1.–2. 11. – Druhé kolo voleb do třetiny Senátu. V komunálních volbách o složení radnic rozhodovalo 43,38 procenta voličů.
5. 11. – Benešovy dekrety nejsou z hlediska evropského práva překážkou přijetí ČR do EU, usnesl se na tom zahraniční výbor Evropského parlamentu. Odvolal se přitom na česko-německou deklaraci z roku 1997 a usoudil, že „politické gesto české strany“ ve smyslu této deklarace bylo „žádoucí“.
8. 11. – Sněmovna podpořila v prvním čtení vládní návrh zákona o státním rozpočtu na rok 2003.
9. 11. – Havárie v Elektrárně Opatovice, kde se propadla střecha kotelny a zasypala šest kotlů, způsobila omezení dodávek tepla do zhruba 55 000 domácností v Hradci Králové, Pardubicích a Chrudimi.
- Novým předsedou Obce spisovatelů se stal spisovatel, překladatel a dlouholetý redaktor rádia Svobodná Evropa Ivan Binar.
- 21.–22. 11. – Praha hostila summit Severoatlantické aliance. Počtem hlav států a vlád zemí NATO a Partnerství pro mír se summit, který se poprvé konal v zemi bývalého východního bloku, stal největší akcí, jakou kdy Praha či Česká republika pořádala. Zúčastnili se ho zástupci 46 zemí, nejvyšší představitelé 19 členských zemí. Ke členství v NATO bylo oficiálně pozváno sedm států: Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.
27. 11. – Rada České televize odvolala z funkce generálního ředitele Jiřího Balvína.
- Prezident Havel jmenoval osmačtyřicetiletého Pavla Štefku náčelníkem generálního štábu.
 - Představenstvo Českého Telecomu odvolalo z funkce generálního ředitele Přemysla Klímu. Prodej Telecomu vyloučil poradce J. P. Morgan, krach privatizace potvrdil i ministr financí Sobotka.
28. 11. – Novým pražským primátorem byl zvolen Pavel Bém z ODS, který v tajné volbě získal hlasy 38 ze 70 zastupitelů. Na pražské radnici bude další čtyři roky vládnout opět koalice ODS a ČSSD.

I. Politický rok 2002

Prosinec

2. 12. – Vláda zvýšila od ledna 2003 měsíční minimální mzdu z 5700 na 6200 korun.
- Dále rozhodla o definitivním zastavení prodeje 51,1procentního podílu státu v Českém Telecomu.
4. 12. – Na první schůzi Senátu v novém složení se stal předsedou už potřetí Petr Pithart (KDU-ČSL). Byli zvoleni čtyři místopředsedové: Přemysl Sobotka, Mirek Topolánek (oba ODS), Jan Ruml (US-DEU) a Ladislav Svoboda (ČSSD).
5. 12. – Sněmovna schválila finanční výhody pro právnické a fyzické osoby, které při letošních povodních poskytly humanitární a jinou věcnou pomoc.
- Vláda schválila prodej plzeňského podniku Škoda Holding americké investiční společnosti Appian Machinery AG.
- 12.–13. 12. – V Kodani Evropská unie uzavřela na nejvyšší úrovni přístupové rozhovory s deseti kandidátskými zeměmi včetně ČR.
- 13.–15. 12. – Na mimořádném volebním kongresu ODS ve Františkových Lázních se novým předsedou strany stal ve druhém kole voleb senátor Mirek Topolánek. Václav Klaus, který vedl stranu téměř 12 let, byl zvolen čestným předsedou. Prvním místopředsedou ODS se stal Jan Zahradil. Místopředsedy byli zvoleni Petr Bendl, Miroslava Němcová a Petr Nečas.
16. 12. – Vláda zvedla od 1. ledna 2003 mzdy státních zaměstnanců v průměru o sedm procent.
17. 12. – S rekordním schodkem 111,3 miliardy korun sněmovna schválila vládní návrh zákona o státním rozpočtu na příští rok. Příjmy rozpočtu budou činit 684,062 miliardy a výdaje 795,362 miliardy korun.
19. 12. – Vláda se rozhodla uvalit moratorium na ceny nájemného po dobu tří měsíců.
21. 12. – Poprvé od srpnových povodní začaly jezdit vlaky metra trasy A po celé své délce. Stanice Malostranská a Staroměstská zůstaly uzavřeny.

Pramen: ČTK

I. Politický rok 2002